

**RAPORT KOŃCOWY Z REALIZACJI PROJEKTU BADAWCZEGO
WŁASNEGO/PROMOTORSKIEGO¹⁾**

A. DANE OGÓLNE

1. Nazwa i adres jednostki naukowej: **Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Społecznych, ul. M. Oczapowskiego 2, 10-719 Olsztyn**
2. Kierownik jednostki: **dr hab. Władysław Kordan, prof. UWM, Prorektor**
3. Numer telefonu, numer faksu, e-mail, www: **tel. 895233716, fax 895233820, e-mail: <http://www.uwm.edu.pl>**
4. NIP, REGON: **NIP: 7393033097, REGON: 510884205**

B. INFORMACJE O PROJEKCIE

1. Numer rejestracyjny projektu badawczego: **N N116 369937**
2. Numer umowy: **3699/B/H03/2009/37**
3. Tytuł projektu badawczego: **Stan demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim i jego implikacje dla współpracy transgranicznej**
4. Kierownik projektu (tytuł naukowy lub stopień naukowy, tytuł zawodowy, imię i nazwisko, numer telefonu, numer faksu, e-mail): **Prof. dr hab. Arkadiusz Żukowski, tel. 895246364, arkadiusz.zukowski@uwm.edu.pl**
5. Termin rozpoczęcia realizacji projektu: **13.11.2009**
6. Termin zakończenia realizacji projektu: **12.11.2011**
7. Słowa kluczowe: **demokracja lokalna, pogranicze, współpraca transgraniczna, Obwód Kaliningradzki FR, województwo warmińsko-mazurskie**

C. SYNTETYCZNY OPIS UZYSKANYCH WYNIKÓW, OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE I ZASTOSOWANIA PRAKTYCZNE

(maksimum 2 strony formatu A4, w nagłówku opisu należy podać numer projektu, tytuł projektu i nazwę jednostki naukowej; treść i formę opisu do ewentualnej publikacji przez ministra właściwego do spraw nauki)

Numer projektu: **N N116 369937**
**Stan demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim
i jego implikacje dla współpracy transgranicznej**

**Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
Wydział Nauk Społecznych**

W efekcie realizacji pierwszej części projektu, zostały zbadane teoretyczne uwarunkowania funkcjonowania demokracji lokalnej i samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii wyborczych; zasady prowadzenia współpracy transgranicznej na pograniczu polsko-rosyjskim oraz stan stosunków polsko-rosyjskich i rosyjsko-europejskich. Wyniki badań zostały opublikowane (bądź

znajdują się w druku) w pracach zbiorowych i periodykach naukowych, zarówno w języku polskim, jak i angielskim.

Istotnym przedsięwzięciem naukowym było przygotowanie ankiety kwestionariuszowej, dzięki której zostanie wskazane jednostek samorządowych z obszaru województwa warmińsko mazurskiego i Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej utrzymujących kontakty zagraniczne i ich partnerów, scharakteryzowanie priorytetów, dziedzin współpracy oraz barier współpracy transgranicznej. Opracowane zostaną wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania realizowanej współpracy. Ankieta została rozesłana do wszystkich jednostek samorządowych badanych obszarów. Druga część projektu dotyczyła analizy materiału empirycznego pozyskanego w wyniku badań terenowych, skonfrontowania go z ustaleniami literatury przedmiotu (kwerendy biblioteczne oraz analiza tekstu). Trzecią część projektu dotyczy prezentacji opracowanego materiału statystyczno-faktograficznego oraz jego prezentacja w formie publikacji naukowych oraz innych form upowszechnienia.

D. SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE

(składane tylko w przypadku raportu końcowego, może stanowić odrębny załącznik, nie dotyczy projektu promotorskiego)

* Pełna wersja sprawozdania merytorycznego ujęta jest w odrębnym dokumencie

Celem ogólnym projektu było zdiagnozowanie stanu demokracji lokalnej w województwie warmińsko-mazurskim oraz Obwodzie Kaliningradzkim FR w kontekście współpracy transgranicznej; ukazanie uwarunkowań jej rozwoju; sformułowanie katalogu propozycji efektywniejszego funkcjonowania demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim. Służyć to ma wymianie doświadczeń oraz pobudzaniu aktywności transgranicznej, a długofalowo – prowadzić do rozwoju i umacniania tkanki społeczności lokalnej na pograniczu. Na niwie naukowej głównymi celami były: analiza znaczenia współpracy transgranicznej w kontekście priorytetów polityki władz samorządowych w województwie warmińsko-mazurskim i w Obwodzie Kaliningradzkim FR, analiza znaczenia budowy społeczeństwa obywatelskiego dla rozwoju współpracy transgranicznej, analiza podstaw prawno-instytucjonalnych funkcjonowania demokracji lokalnej i współpracy transgranicznej na podstawie analizy umów i dokumentów, analiza barier prawnych, politycznych, kulturowych oraz finansowych funkcjonowania demokracji lokalnej oraz współpracy transgranicznej. Kolejnym celem jest zbudowanie

modelu dotyczącego relacji między stanem demokracji lokalnej a poziomem współpracy transgranicznej, którego egzemplifikacją będzie pogranicze polsko-rosyjskie.

Do innych zrealizowanych celów należały:

- zapoznanie obu stron z efektami reform samorządowych wprowadzanych na w Polsce (na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego) i na terytorium FR (na przykładzie Obwodu Kaliningradzkiego FR);
- zbadanie roli e-demokracji we współpracy na pograniczu UE i Obwodu Kaliningradzkiego;
- nawiązanie współpracy między środowiskami naukowymi Obwodu Kaliningradzkiego i województwa warmińsko-mazurskiego o charakterze długofalowym;
- prezentacja wybranych zagadnień i problemów badawczych na zajęciach dydaktycznych prowadzonych na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, m.in. na przedmiotach: Euroregiony i współpraca transgraniczna, Region warmińsko-mazurski w stosunkach międzynarodowych;
- przełamanie barier związanych z mentalnością i nieznajomością partnerów.

W sferze naukowej wymiernym efektem końcowym jest monografia naukowa w języku polskim, rosyjskim i angielskim. Część wyników badań została wykorzystana w przygotowywanych dwóch rozprawach habilitacyjnych. W końcowej fazie projektu badawczego została zorganizowana międzynarodowa konferencja, której uczestnikami byli naukowcy oraz samorządowcy reprezentujący województwo warmińsko-mazurskie i Obwód Kaliningradzki FR. Częstkowe i całościowe wyniki badań przedstawione zostały także w formie referatów na konferencjach naukowych w Polsce i za granicą. W sferze stricte praktycznej wyniki badań przedstawione zostały w formie raportu z badań w języku polskim, rosyjskim i angielskim, a głównym adresatem tych publikacji są organy władzy samorządowej oraz organizacje pozarządowe, a także regionalne i centralne organy administracji rządowej. Wynik badań, zwłaszcza o charakterze aplikacyjnym dostępne są na witrynie internetowej.

Ujęcie metodologiczne oparte było na różnorodnym podejściu badawczym. Badając problem konstruowane będą modele eksplanacyjne. W badaniach miała zastosowanie metoda sondażu diagnostycznego a podstawowymi technikami badawczymi będzie ankieta, wywiad i obserwacja. Ponadto wykorzystana była metoda historyczna, instytucjonalno-prawna (między innymi wpływ aktów prawnych na

funkcjonowanie demokracji lokalnej oraz współpracy transgranicznej), czynnikowa (determinanty oddziałujące na stan demokracji lokalnej) i komparatystyczna (porównanie zjawisk i procesów związanych z demokracją lokalną na pograniczu polsko-rosyjskim). Użyta została też metoda ekstrapolacji, dająca możliwość prognozowania przyszłych trendów funkcjonowania demokracji lokalnej oraz współpracy transgranicznej.

Badania obejmowały kilka etapów:

1. Badania terenowe obejmujące województwo warmińsko-mazurskie i Obwód Kaliningradzki FR

- opracowanie ankiet dotyczących zakresu i intensywności współpracy transgranicznej na pograniczu polsko-rosyjskim.

- ankiety rozesłane zostały do 116 gmin i 21 jednostek powiatowych województwa warmińsko-mazurskiego (zob. załącznik nr 1) oraz 13 rejonów i 6 rejonów miejskich Obwodu Kaliningradzkiego (zob. załącznik nr 2) oraz do samorządu wojewódzkiego na Warmii i Mazurach oraz administracji obwodowej w Kaliningradzie.

2. Analiza SWOT dotycząca stanu demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim oraz perspektyw jej rozwoju.

3. Analiza dokumentów i umów, wywiady bezpośrednie w siedzibach gmin, powiatów województwa warmińsko-mazurskiego współpracujących z Obwodem Kaliningradzkim FR, w samorządzie województwa warmińsko-mazurskiego oraz w wybranych, współpracujących z Polską rejonach Obwodu.

4. Przebadanie zasobów bibliotecznych w Rosji, a także najważniejszych ośrodków naukowych zajmujących się badaniami wschodnimi w Polsce (Olsztyn, Białystok, Gdańsk, Warszawa, Łódź, Lublin, Kraków).

Dokonano też wstępnej analizy serwisów internetowych.

Wyżej wymienione działania doprowadziły do prezentacji wyników badań, dzięki którym zostały zrealizowane następujące cele bezpośrednie:

- zapoznanie strony rosyjskiej z modelem funkcjonowania demokracji lokalnej wypracowanym w ramach struktur europejskich;

- zapoznanie strony polskiej z efektami reform samorządowych wprowadzanych na terytorium Obwodu Kaliningradzkiego FR;

- wydanie raportu z badań w formie informatorów-przewodników dla samorządów polskich i rosyjskich,

- zorganizowanie międzynarodowej konferencji naukowej,
- wydanie monografii naukowej,
- wizyta studyjna przedstawicieli świata nauki i samorządu kaliningradzkiego w Polsce, w ramach konferencji międzynarodowej

W wyniku przeprowadzonych badań konstatuje się, że stan demokracji lokalnej na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej jest istotnym problemem mającym wpływ na funkcjonowanie współpracy transgranicznej między regionami Unii i ich sąsiadami. Szczególnie ważną rolę, także w kontekście realizacji Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, odgrywa granica Polski z Rosją. Województwo warmińsko-mazurskie i Obwód Kaliningradzki stanowią peryferyjne regiony, z punktu widzenia UE, jak i Federacji Rosyjskiej. Badania pokazują, że współpraca transgraniczna jest istotnym elementem politycznej integracji oraz budowy społeczeństwa obywatelskiego. Jej właściwe zdiagnozowanie pozwoli zdynamizować kooperację z istniejącymi już partnerami samorządów i organizacji pozarządowych pogranicza polsko - rosyjskiego.

Kształtowanie demokracji lokalnej (w tym funkcjonowanie samorządów) w Polsce i Rosji było rozpatrywane przez pryzmat przeprowadzanych tam reform samorządowych. Porównanie polskich reform z rosyjskimi oraz standardami wypracowanymi w ramach UE i Rady Europy doprowadziło do kilku podstawowych wniosków – ważnych z naukowego punktu widzenia oraz praktycznie użytecznych. Dostrzeganą barierą współpracy na pograniczu polsko-rosyjskim jest brak pełnej informacji o partnerach, nieznanostwo zasad funkcjonowania samorządów oraz ich kompetencji do podejmowania kontaktów transgranicznych. Widoczne jest niedopasowanie struktur administracyjnych po obu stronach granicy, co wynika z odmiennych systemów władzy lokalnej oraz różnorodności tempa transformacji systemowej.

Według badań nieznanostwo sąsiadów rodzi negatywne stereotypy oraz różnorodne obawy, czego przykładem była kwestia dotycząca izolacji Obwodu po wejściu Polski i Litwy do UE. Badania ukazują, że występuje pewien między praktyka polityczną współpracy transgranicznej a zakładanym i deklarowanym ideom. W badaniach wskazano na czynniki ze sfery politycznej hamujące i stymulujące współpracę transgraniczną. Wskazano też na różnice i podobieństwa w funkcjonowaniu samorządów po obu stronach pogranicza. Zasygnalizowano również rolę internetu w działaniach samorządu, w tym szczególnie w relacjach transgranicznych.

Efekty wynikające z realizacji projektu ułatwią m.in. określanie wspólnych dziedzin współpracy transgranicznej, koordynację działań oraz efektywniejsze wykorzystanie instrumentów unijnych skierowanych na jej wspieranie. Grupę docelową projektu stanowią: samorzady wszystkich szczebli z Obwodu Kaliningradzkiego i województwa warmińsko-mazurskiego, decydenci polskiej i rosyjskiej polityki oraz środowiska naukowe i akademickie z Rosji i Polski. W dobie globalizacji i rozwoju procesów integracyjnych, w budowaniu społeczeństw obywatelskich po obu stronach granicy coraz większą rolę odgrywa e-demokracja. Praktyczne zastosowanie nowych technologii, w tym Internetu ułatwi długofalową realizację przyszłych celów poznawczych i praktycznych, w tym integrację środowisk naukowych z Olsztyna i Kaliningradu zajmujących się zajmujących się demokracją lokalną oraz w szerszym wymiarze – może stać się jednym z czynników rozwoju demokracji lokalnej na wspólnym pograniczu.

F. WYKAZ PRAC PRZYJĘTYCH DO DRUKU LUB OPUBLIKOWANYCH W WYNIKU REALIZACJI PROJEKTU

(tytuł publikacji, autorzy, wydawnictwo - nazwa, tom, rok, strony²⁾)

Zrealizowane cele bezpośrednie projektu, poznawcze oraz aplikacyjne zostały zawarte w raporcie pt. *Stan demokracji lokalnej na pograniczu polsko-rosyjskim i jego implikacje dla współpracy transgranicznej. Raport z badań*, red. M. Chełminiak, W. Kotowicz, W.T. Modzelewski, A. Żukowski, Olsztyn 2012, ss. 104 (w druku) Raport w j. polskim, w j. rosyjskim i w j. angielskim. Publikacja ta ma pełnić także rolę informatora-przewodnika dla samorządów polskich i rosyjskich oraz organizacji pozarządowych, a także regionalnych i centralnych organów administracji rządowej.

Rezultatem badań oraz konsultacji naukowych z innymi badaczami jest monografia naukowa pt. *Demokracja lokalna a współpraca transgraniczna na pograniczu polsko-rosyjskim*, red. M. Chełminiak, W. Kotowicz, W.T. Modzelewski, A. Żukowski, Olsztyn 2012 (złożona do druku).

Poza tym wykonawcy projektu przygotowali kilkadziesiąt studiów i artykułów dotyczących badanej problematyki. Lista tych publikacji jest następująca:

Chełminiak M., *Miejsce Federacji Rosyjskiej w polityce zagranicznej Unii Europejskiej na początku XXI w.*, w: *Unia Europejska w XXI wieku. Polityczno-prawna wspólnota interesów*, red. R. Riedel, Toruń 2010, s. 386-400.

Chełminiak M., *Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej w rosyjskich koncepcjach geopolitycznych*, „Przegląd Geopolityczny”, 2010, Tom 2, s. 65-77.

Chełminiak M., *European Union Enlargement and the new Peripheral Regions: Political, Economic and Social, and Related Issues – A Case of Warmia and Mazury Region*, “Lex localis - Journal of Local Self-Government” 2010, no. 4, s. 353-367. [współautor: A. Żukowski].

Chełminiak M., *Europa Środkowo-Wschodnia w rosyjskiej myśli geopolitycznej na przełomie XX i XXI wieku*, w: *Europa Środkowo-Wschodnia w procesie transformacji i integracji. Wymiar polityczny*, red. H. Chałupczak, M. Pietraś, P. Tosiek, Zamość 2010, s. 37-50.

Chełminiak M., *Cooperation between Poland and Kaliningrad Oblast from the Perspective of the Polish Foreign Policy at the Turn of the 20th Century*, w: *Studia i szkice politologiczne: W kręgu problemów polskiej polityki*, red. J. Filipkowski, T. Gajowniczek, B. Kosiba, D. Radziszewska-Szczepaniak, Olsztyn 2011, s. 167- 181.

Chełminiak M., (współautor: A. Żukowski), *Obwód kaliningradzki a rozpad Związku Radzieckiego – kwestie geopolityczne*, w: *Rozpad ZSRR i jego konsekwencje dla Europy i świata. Część 1. Federacja Rosyjska*, red. A. Jach, Kraków 2011, s. 235-250.

Chełminiak M., *Współpraca transgraniczna gmin Polski północno-wschodniej z Obwodem Kaliningradzkim FR w ramach Euroregionu Bałtyk*, w: *20 lat doświadczeń samorządu gminnego w II RP – sukcesy, porażki i wnioski na przyszłość*, Poznań 2011 (w druku).

Chełminiak M., Kotowicz W., Modzelewski W.T., Żukowski A., *Opinia na temat: Studium zagospodarowania przestrzennego wzdłuż granicy polsko-rosyjskiej. Uwarunkowania rozwoju polskiej części obszaru przygranicznego*, Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, Olsztyn 29.11.2009 r., ss. 4.

Kotowicz W., (współautor: A. Żukowski), *Stan badań nad Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej w Polsce*, w: *Dwadzieścia lat transformacji w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i Południowej*, red. A. Stępień-Kuczyńska, M. Słowikowski, Łódź-Toruń 2010, s. 209-238.

Kotowicz W., *Problemy na granicy afrykańsko-europejskiej – hiszpańskie enklawy w Maroku*, w: *Przestrzeń i granice we współczesnej Afryce*, red. A. Żukowski, Olsztyn 2010, s. 373-390.

Kotowicz W., *Życie polityczne Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej. Stymulatory endogeniczne i egzogeniczne*, Toruń 2012 (w druku).

Kotowicz W., Współredakcja książki pt. *Wybory i polityka na Warmii i Mazurach*, Olsztyn 2012 (w przygotowaniu).

Kotowicz W., *Kształtowanie się tożsamości regionalnej w Obwodzie Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej*, w: *Oblicze olsztyńskiej politologii, tom V, Studia i szkice politologiczne: Sprawy międzynarodowe*, red. J. Filipkowski, T. Gajowniczek, B. Kosiba, D. Radziszewska-Szczepaniak, Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, Olsztyn 2011, s. 151-168.

Kotowicz W., (współautor: Żukowski A.), *The Kaliningrad Region in Polish scientific research*, "Baltic Region" 2011, nr 8, s. 109-119.

КОТОВИЧ В., (współautor: ЖУКОВСКИЙ А.), *Калининградская область в польских научных исследованиях*, „Балтийский регион” 2011, nr 2, s. 127-138.

Modzelewski W.T., *Priorytety współpracy zagranicznej polskich województw nadmorskich – analiza porównawcza*, w: *Regiony: Polska – Europa – Świat*, red. K. Dośpiał – Borysiak, A. Stępień – Kuczyńska, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2009, s. 265-280.

Modzelewski W. T., *Współpraca zagraniczna województwa warmińsko-mazurskiego – założenia a realizacja*, w: *Warmia i Mazury w 90 – lecie odzyskania niepodległości przez Polskę*, red. B. Gaziński, Olsztyn 2009, s. 107-116.

Modzelewski W. T., Redakcja pracy zbiorowej pt. *Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne*, red. W. T. Modzelewski, Olsztyn 2009, ss. 205.

Modzelewski W. T., *Stosunki polsko – litewskie*, w: *Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne*, red. W. T. Modzelewski, Olsztyn 2009, s. 51-72.

Modzelewski W. T., *Współpraca w ramach euroregionów*, w: *Polska wobec sąsiadów. Współczesne stosunki polityczne*, red. W. T. Modzelewski, Olsztyn 2009, s. 191-204.

Modzelewski W.T., *Europejskie bezpieczeństwo energetyczne we współczesnych stosunkach polsko-litewskich*, w: *Unia Europejska na początku XXI wieku*, red. W. Tomaszewski, M. Chełminiak, Olsztyn 2009, s. 55-64.

Modzelewski W. T., *Współpraca Warmii i Mazur z Obwodem Kaliningradzkim oraz Obwodem Rówieńskim*, w: *Dwadzieścia lat transformacji systemowej na Warmii i Mazurach: doświadczenia – oceny – perspektywy*, red. B. Gaziński, Olsztyn 2011, s. 121-132.

Modzelewski W. T., *Polskie przedstawicielstwa regionalne przy Unii Europejskiej*, w: *Sześćdziesiąt lat deklaracji Schumana. Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość Unii Europejskiej*, red. B. Gaziński, Olsztyn 2011, s. 149-158.

Modzelewski W. T., *Współpraca transgraniczna Polski z Obwodem Kaliningradzkim FR*, w: *Oblicze Olsztyńskiej Politologii, tom IV Studia i szkice politologiczne: w kręgu problemów polskiej polityki*, red. J. Filipkowski, T. Gajowniczek, B. Kosiba, D. Radziszewska-Szczepaniak, Olsztyn 2011, s. 153-167.

Modzelewski W. T., *Współpraca samorządów województwa warmińsko-mazurskiego z Obwodem Kaliningradzkim FR*, w: *20 lat doświadczeń samorządu gminnego w III RP. Sukcesy, porażki i wnioski na przyszłość*, Poznań 2011 (złożone do druku).

Żukowski A., *Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej jako przedmiot zainteresowania polskich badaczy stosunków międzynarodowych*, w: *Wschód w globalnej i regionalnej polityce międzynarodowej*, red. A. Bartnicki, E. Kuźelewska, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2009, s. 247-260.

Żukowski A., *Dylematy wyboru systemu wyborczego we współczesnych demokracjach – kontekst ordynacji do Sejmu i Senatu RP*, „Studia Wyborcze” 2010, T. 9, s. 7-38.

Żukowski A., *System wyborczy a poziom frekwencji wyborczej*, „Roczniki Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie. Nauki Społeczne”, Seria A, 2010, nr 1-2, s. 221-236.

Żukowski A., *Partycypacja wyborcza elektoratu do Parlamentu Europejskiego na tle wyborów ogólnokrajowych*, w: *Wybory do Parlamentu Europejskiego. Prawne, polityczne i społeczne aspekty wyborów*, red. A. Sokala, B. Michalak, A. Frydrych, R. Zych, Toruń 2010, s. 311-322.

Żukowski A., *Wyborczy cenzus płci – spojrzenie historyczne i globalne*. W: R. Bäcker, W. Hładkiewicz, A. Małkiewicz, R. Potocki (red.). *Interpretacje polityki. Księga pamiątkowa dedykowana prof. Mariuszowi Gulczyńskiemu w 80. rocznicę urodzin*. Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2010, s. 183-192.

Żukowski A., *Partycypacja wyborcza kobiet – wyzwania i dylematy*, Wydział Prawa i Administracji UMK w Toruniu, Centrum Studiów Wyborczych, Toruń 2011, ss. 68.

Żukowski A., *Debata politologiczna. Europa Środkowa i Wschodnia: stan badań i perspektywy badań politologicznych. Obrady metodologiczne Okrągłego Stołu 15 maja 2008*, Łódź, w: A. Stępień-Kuczyńska, M. Słowikowski (red.). *Dwadzieścia lat transformacji w regionie Europy Środkowej i Wschodniej*. Łódź-Toruń, s. 195-196.

Żukowski A., *20-летие местного самоуправления в Польше*, w: A. Я. Яфасов (red.) *Модернизация: инновационные решения в экономике и управлении*, Северо-Западная академия государственной службы, Санкт-Петербург 2010, s. 279-306.

Żukowski A., *Stosunek Stanów Zjednoczonych Ameryki do Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej – wybrane problemy*, w: *Amerykomania*, T. 2. *Księga Jubileuszowa Profesora Andrzeja Mani*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011 (w druku).

Żukowski A., (współautor M. Chełminiak) *Nowe regiony peryferyjne w rozszerzonej Unii Europejskiej. Problemy polityczne i społeczne na przykładzie województwa warmińsko-mazurskiego*, w: J. Zajączkowski, K. Zajączkowski (red.). *Regionalizm i globalizm w stosunkach międzynarodowych*. Polskie Wyd. Ekonomiczne. Warszawa 2012 (złożone do druku).

Żukowski A., *Federacja Rosyjska czy...? Przypadek Obwodu Kaliningradzkiego (kilka refleksji)*, w: A. Chodubski (red.) *Cywilizacja i Polityka*. Toruń 2012 (złożone do druku).

Część wyników badań zostanie wykorzystana w przygotowywanych dwóch rozprawach habilitacyjnych (W. Kotowicz, W.T. Modzelewski).

G. INNE FORMY UPOWSZECHNIENIA WYNIKÓW

(informacje o upowszechnianiu wyników uzyskanych w wyniku realizacji projektu - konferencje, sympozja, wdrożenia, patenty, Internet, liczba i nazwa pozycji zamieszczonych w publicznych bazach danych z podaniem nazwy bazy)

Upowszechnienie całościowych wyników projektu miało miejsce na zorganizowanej przez jej wykonawców na międzynarodowej konferencji naukowej w Olsztynie w dniach 13-14 czerwca 2011 roku pt. „Demokracja lokalna a współpraca transgraniczna na pograniczu polsko-rosyjskim” (Program konferencji zob. załącznik nr 3). Konferencja ta służyła także wymianie doświadczeń badawczych pomiędzy polskimi i rosyjskimi naukowcami oraz przedstawicielami samorządu terytorialnego (polskiego i rosyjskiego) w zakresie demokracji lokalnej oraz współpracy transgranicznej.

Cząstkowe wyniki projektu były prezentowane przez wykonawców na konferencjach i sympozjach naukowych w Polsce i w Rosji (Obwód Kaliningradzki FR). W Rosji, oprócz realizacji celów naukowych zrealizowano cele praktyczne dotyczące m.in. zapoznania strony rosyjskiej z modelem funkcjonowania demokracji lokalnej

wypracowanym w ramach struktur europejskich (przede wszystkim przykłady z regionu warmińsko-mazurskiego). Lista uczestnictwa w tych przedsięwzięciach jest następująca: Chełminiak M., (udział w dyskusji), „20 lat doświadczeń samorządu gminnego w III RP – sukcesy, porażki i wnioski na przyszłość, UAM w Poznaniu, Poznań 1-2.06.2010.

Chełminiak M., *Stosunki polsko-rosyjskie w perspektywie polskiej prezydencji w UE*, „Najnowsze tendencje w polityce europejskiej. Perspektywy polskiej prezydencji w UE”, Instytut Europeistyki Olsztyńskiej Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania im. prof. T. Kotarbińskiego, Olsztyn 15.05.2011.

Chełminiak M., *Geopolityczne uwarunkowania polsko-rosyjskiej współpracy transgranicznej po 1989 roku*, „Demokracja lokalna a współpraca transgraniczna na pograniczu polsko-rosyjskim”, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 13-14.06.2011.

Kotowicz W., *Regionalny system polityczny jako kategoria badawcza podmiotów Federacji Rosyjskiej – casus Obwodu Kaliningradzkiego FR*, I Ogólnopolski Kongres Politologii, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 22-24.09.2009.

Kotowicz W., *Współczesne koncepcje rozwojowe Afryki*, Konferencja pt. *Problem bogactwa i biedy we współczesnej Afryce*, Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, Olsztyn 17.05.2010.

Kotowicz W., *System partyjny współczesnej Rosji*, Konferencja pt. *Partie i systemy partyjne Europy Środkowo-Wschodniej*, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK, Toruń, 28-29.10.2010.

Kotowicz W., *Wybory samorządowe w Olsztynie w 2010 roku*, Ogólnopolska konferencja naukowa „Wybory 2010. Media, prawo, społeczeństwo”, Wydział Prawa i Administracji UMK, Toruń 11-12.05.2011.

Kotowicz W., *Partnerstwo Wschodnie Unii Europejskiej*, Konferencja naukowa „Najnowsze tendencje w polityce europejskiej. Perspektywy polskiej prezydencji w UE”, Instytut Europeistyki, Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, Olsztyn 15.05.2011

Kotowicz W., *Wybory samorządowe w województwie warmińsko mazurskim w 2010 roku – casus Elbląga, Ełku i Olsztyna*, Konferencja międzynarodowa „Wybory samorządowe w Polsce - historia, specyfika, problemy”, Instytut Nauk Politycznych

Uniwersytetu Jana Kochanowskiego i Wyższa Szkoła Administracji Publicznej w Kielcach, Kielce 19.05.2011

Kotowicz W., *Międzynarodowa współpraca jednostek samorządu terytorialnego – uwarunkowania instytucjonalno-prawne*, Konferencja międzynarodowa „Demokracja lokalna a współpraca transgraniczna na pograniczu polsko-rosyjskim”, Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, Olsztyn 13-14.06.2011.

Kotowicz W., *„Partia władzy” w systemie politycznym Rosji*, Konferencja naukowa „Partie polityczne przełomu XX i XXI wieku. Kondycja, kierunki rozwoju i perspektywy” Katedra Systemu Politycznego RP, Wydział Politologii i Studiów Międzynarodowych UMK, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Lubostroń 21-22.09.2011.

Kotowicz W., *Modernizacja polityczna we współczesnej Rosji – tendencje i perspektywy*, Konferencja międzynarodowa „Na gruzach Imperium... W stronę nowego ładu politycznego, społeczno-gospodarczego i międzynarodowego w regionie Europy Środkowej i Wschodniej”, Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów Międzynarodowych, Łódź 26-27.10. 2011.

Modzelewski W.T., Konferencja „Dwadzieścia lat transformacji systemowej na Warmii i Mazurach: doświadczenia – oceny – perspektywy”, UMW 16.12.2009 r. (referat: *Współpraca Warmii i Mazur z Obwodem Kaliningradzkim FR i Obwodem Rówieńskim*).

Modzelewski W.T., Konferencja „Sześćdziesiąt lat deklaracji Schumana. Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość Unii Europejskiej”, Ostróda 6-7.05.2010 r. (referat: *Polskie przedstawicielstwa regionalne przy Unii Europejskiej*).

Modzelewski W.T., Konferencja Naukowa „20 lat doświadczeń samorządu gminnego w III RP. Sukcesy, porażki i wnioski na przyszłość”, Poznań 1-2.06.2010 r. (referat: *Współpraca samorządów województwa warmińsko-mazurskiego z Obwodem Kaliningradzkim FR*).

Modzelewski W.T., Seminarium Naukowe „Najnowsze tendencje w polityce europejskiej. Perspektywy polskiej prezydencji w UE”, OWSliZ 15.05.2011 r. (referat: *Polskie biura regionalne w Brukseli*).

Modzelewski W.T., *Współpraca na pograniczu polsko-rosyjskim - wybrane aspekty*, Konferencja międzynarodowa „Demokracja lokalna a współpraca transgraniczna na pograniczu polsko-rosyjskim”, Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie, Olsztyn 13-14.06.2011.

Żukowski A., *Federacja Rosyjska czy...? Przypadek Obwodu Kaliningradzkiego*, panel: *Narody Rosji - perspektywa rozpadu federacji czy transformacji państwa*, I Ogólnopolski Kongres Politologii pt. „Demokratyczna Polska w globalizującym się świecie” Komitet Nauk Politycznych PAN, Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych, Warszawa 22-24.09.2009.

Żukowski A., *Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej jako przedmiot zainteresowania polskich badaczy stosunków międzynarodowych*, „Wschód i Zachód w globalnej i regionalnej polityce międzynarodowej, Katedra Politologii, Uniwersytet w Białymstoku, Augustów 20-22.10.2009.

Żukowski A., *20 lat polskiego doświadczenia – wybory samorządowe*, Międzynarodowa konferencja naukowo-praktyczna pt. „Rosyjska praktyka oraz zagraniczne doświadczenia reformy samorządu terytorialnego: główne problemy, tendencje, perspektywy, Filia Północno-Zachodniej Akademii Służby Państwowej w Kaliningradzie, Swietłogorsk 4-5.06.2010.

Żukowski A., *Dyplomacja publiczna i społeczna a kontakty Polski z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej*, Konferencja międzynarodowa pt. „<<Miękką siłą>> w stosunkach międzynarodowych, Instytut Stosunków Międzynarodowych UW, 18-19.11.2010.

Żukowski A., *Polish researches on Kaliningrad Region – achievements, problems and challenges*, International Conference “Russia and the European Union: AGENDA 2011” («Россия и Европейский союз: повестка дня 2011»), Immanuel Kant Baltic Federal University, Kaliningrad, 13-14.05.2011.

Żukowski A., *Internet in local election: an example of the Warmia and Mazury Region in Poland*, International scientific-practical conference “Russian Practice and International Experience of Transforming Local Self-Government: Socio-Economic and Financial Transformation at the Turn of the Century”, North-West Academy of Public Administration, Svetłogorsk 22-24.05.2011.

Żukowski A., *Local communities and the Internet as a social and political tool: an example of the Warmia and Mazury Region in Poland*, Conference “Psycho-political Socialization in an Age of Internet”, The International Political Science Association (IPSA) - Research Committee on Political Socialization and Education (RC21) - Research Committee on Psycho-Politics (RC29) in cooperation with Jagiellonian

University, Institute of Journalism and Social Communication, Cracow, Jagiellonian University, Cracow, 24-25.06.2011.

Żukowski A., *Local governments and Polish - Russian trans-border cooperation*, 2nd Annual „European Border Dialogues” Forum, Institute for Stability and Development, Kaliningrad 23.11.2011.

Żukowski A., *Избирательная система Третьей Республики Польша - рефлексия и постулаты изменений*, Seminarium pt. „Республика Польша 1989 - 2011: избранные аспекты политической трансформации” Центр польских исследований совместно с Генеральным консульством Республики Польша в Калининграде, Kaliningrad 24.11.2011.

Żukowski A., *Współpraca Instytutu Nauk Politycznych UWM w Olsztynie z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej*, Konferencja międzynarodowa pt. „Dwudziestolecie Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy”, Instytut Nauk Politycznym, WNS, UWM w Olsztynie, Olsztyn 1-2.12.2011.

Inną formą upowszechnienia wyników projektu jest informacja na ten temat zamieszczona na stronie internetowej Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.